

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%89%CE%BD%CF%83%CF%84%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AF%CE%BD%CE%BF%CF%82_%CE%9A%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CF%86%CE%B7%CF%82

Κωνσταντίνος Καβάφης

Κωνσταντίνος Καβάφης

Ο Κωνσταντίνος Καβάφης (αχρονολόγητη φωτογραφία)

Γενικές πληροφορίες

Όνομα στη μητρική γλώσσα	Κωνσταντίνος Πέτρου Καβάφης (Ελληνικά)
Γέννηση	29 Απριλίου 1863 ^{[1][2][3]} Αλεξάνδρεια ^{[4][5]}
Θάνατος	29 Απριλίου 1933 ^{[1][2][3]} Αλεξάνδρεια ^{[6][5]}
Αιτία θανάτου	Καρκίνος του λάρυγγα
Συνθήκες θανάτου	φυσικά αίτια
Κατοικία	Αλεξάνδρεια ^[7]
Χώρα πολιτογράφησης	Οθωμανική Αυτοκρατορία Αίγυπτος Ελλάδα ^[8]

Εκπαίδευση και γλώσσες

Μητρική γλώσσα	Ελληνικά
Ομιλούμενες γλώσσες	Αγγλικά Ελληνικά ^{[9][10]} Γαλλικά νέα ελληνική γλώσσα ^{[11][12]}
Πληροφορίες ασχολίας	
Ιδιότητα	ποιητής ^[5]
Αξιοσημείωτο έργο	Οι Καβαφικές Εκδόσεις (1891-1932)
Οικογένεια	
Γονείς	Πέτρος - Ιωάννης Καβάφης και Χαρίκλεια Φωτιάδη
Υπογραφή	
	
 Σχετικά πολυμέσα	
δεδομένα	

Ο **Κωνσταντίνος Καβάφης** ([Αλεξάνδρεια](#), 29 Απριλίου 1863 ([v.ημ.](#)) - 29 Απριλίου 1933) ήταν [Έλληνας ποιητής](#) ο οποίος θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους ποιητές της σύγχρονης εποχής.^[13] Γεννήθηκε και έζησε στην [Αλεξάνδρεια](#), της [Αιγύπτου](#) γι' αυτό και αναφέρεται συχνά ως ο *Αλεξανδρινός*.^{[14][15][16][17]} Δημοσίευσε ποιήματα, ενώ δεκάδες παρέμειναν ως προσχέδια. Τα σημαντικότερα έργα του τα δημιούργησε μετά τα 40 έτη.

Βιογραφία

[[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

Ο Κωνσταντίνος Πέτρου Καβάφης γεννήθηκε στις 29 Απριλίου 1863 στην [Αλεξάνδρεια](#), όπου οι γονείς του εγκαταστάθηκαν εγκαταλείποντας την [Κωνσταντινούπολη](#) το 1850.^[18] Ήταν το ένατο παιδί του Πέτρου - Ιωάννη Καβάφη (1814-1870), μεγαλέμπορου [βαμβακιού](#) και της Χαρίκλειας Φωτιάδη (1835-1899), που ανήκε σε παλιά [φαναριώτικη οικογένεια](#) μεγαλεμπόρων και κοινοτικών επιτρόπων της Κωνσταντινούπολης.^[19] Η οικογένεια Καβάφη νοίκιαζε μεγάλη οικία που ανήκε στον Στέφανο Ζιζίνια, ενώ το 1860 μετακόμισε στην οδό Σερίφ Πασά.^[20] Το βιοτικό επίπεδο της οικογένειας ήταν πολύ υψηλότερο σε σχέση με αυτό των Ελλήνων της εποχής.^[21] Το 1869, ο Πέτρος Καβάφης παρασημοφορήθηκε με το [Μετζιδιέ 4ης Τάξεως](#) για τη συμβολή στην ανάπτυξη του εμπορίου και της βιομηχανίας, ενώ απεβίωσε στις 10 Αυγούστου 1870, σε ηλικία πενήντα έξι ετών.^[22] Στην Αλεξάνδρεια, ο Καβάφης διδάχτηκε [αγγλικά](#), [γαλλικά](#) και [ελληνικά](#) με [οικοδιδάσκαλο](#) και συμπλήρωσε τη μόρφωσή του για ένα-δύο χρόνια στο [Ελληνικό Εκπαιδευτήριο](#) της Αλεξάνδρειας.

Μετά το θάνατο του πατέρα του και τη σταδιακή διάλυση της οικογενειακής επιχείρησης Καβάφης και Σία, η οικογένεια εγκαταστάθηκε το 1872 στο [Λίβερπουλ](#) και το 1874 στο [Λονδίνο](#).^[23] Πριν εγκαταλείψουν την [Αίγυπτο](#) μεταφέρουν την κινητή περιουσία τους σε ένα διαμέρισμα της οδού Ραμλίου με προσιτότερο ενοίκιο.^[24] Το 1877 γίνεται η οριστική εκκαθάριση της εταιρείας.^[25] Κατά την διαμονή

του εκεί, δεν είναι γνωστό αν φοίτησε σε κάποιο σχολείο ή αν έλαβε τη μόρφωσή του με ιδιαίτερα μαθήματα.^[26]

Το 1879, η οικογένεια Καβάφη έφυγε από την [Αγγλία](#) και εγκαταστάθηκε στο διαμέρισμα της οδού Ραμλίου.^[27] Το 1881, ο Καβάφης φοίτησε στην εμπορική σχολή Λύκειο Ερμής του Κωνσταντίνου Παπαζή.^[28]

Το 1897, ο Καβάφης ταξίδεψε στο [Παρίσι](#) και το 1903 στην [Αθήνα](#). Άρχισε να εργάζεται, όχι ακόμη συστηματικά, αλλάζοντας διάφορα επαγγέλματα, όπως του δημοσιογράφου στην εφημερίδα [Τηλέγραφος](#) (1886), του μεσίτη στο Χρηματιστήριο Βάμβακος (1888) και του άμισθου γραμματέα στο Γραφείο Αρδεύσεων (1889-1892) όπου και θα προσληφθεί ως έκτακτος έμμισθος υπάλληλος το 1892 και θα εργαστεί μόνιμα εκεί επί τριάντα χρόνια, μέχρι το 1922, φτάνοντας στο βαθμό του υπομηματούχου.^[29]

Θάνατος

[[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

[Νεκρική μάσκα](#) του Καβάφη.

Το 1932, ο Καβάφης, άρρωστος από [καρκίνο του λάρυγγα](#), πήγε για θεραπεία στην [Αθήνα](#), όπου παρέμεινε αρκετό διάστημα, εισπράττοντας μια θερμότατη συμπάθεια από το πλήθος των θαυμαστών του. Επιστρέφοντας όμως στην [Αλεξάνδρεια](#), η κατάστασή του χειροτέρεψε. Εισήχθη στο Νοσοκομείο της Ελληνικής Κοινότητας, όπου και απεβίωσε την ημέρα των γενεθλίων του, στις 29 Απριλίου 1933.^[30]

Ένα σύντομο αυτοβιογραφικό σημείωμα του ποιητή:

Εἶμαι Κωνσταντινουπολίτης τὴν καταγωγὴν, ἀλλὰ ἐγεννήθηκα στὴν Ἀλεξάνδρεια — σ' ἓνα σπίτι τῆς οἰκίας Σερῖφ· μικρὸς πολὺ ἔφυγα, καὶ ἄρκετὸ μέρος τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας τὸ πέρασα στὴν Ἀγγλία. Κατόπιν ἐπισκέφθην τὴν χώραν αὐτὴν μέγας, ἀλλὰ γιὰ μικρὸν χρονικὸν διάστημα. Διέμεινα καὶ στὴ Γαλλία. Στὴν ἐφηβικὴν μου ἡλικίαν κατοίκησα ὑπὲρ τὰ δύο ἔτη στὴν Κωνσταντινούπολιν. Στὴν Ἑλλάδα εἶναι πολλὰ χρόνια πού δὲν ἐπῆγα. Ἡ τελευταία μου ἐργασία ἦταν ὑπαλλήλου εἰς ἓνα κυβερνητικὸν γραφεῖον ἐξαρτώμενον ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Δημοσίων Ἔργων τῆς Αἰγύπτου. Ξέρω Ἀγγλικά, Γαλλικά καὶ ὀλίγα Ἰταλικά.

Έργο

Προτομή του Καβάφη στην Αίγυπτο, φιλοτεχνημένη από τον Κώστα Βαλσάμη το 1982.

Σήμερα η ποίησή του όχι μόνο έχει επικρατήσει στην [Ελλάδα](#), αλλά και κατέλαβε μία εξέχουσα θέση στην όλη ευρωπαϊκή ποίηση, ύστερα από τις μεταφράσεις των ποιημάτων του αρχικά στα [γαλλικά](#), [αγγλικά](#), [γερμανικά](#) και κατόπιν σε πολλές άλλες γλώσσες.

Το σώμα των καβαφικών ποιημάτων περιλαμβάνει: Τα 154 ποιήματα που αναγνώρισε ο ίδιος (τα λεγόμενα [Αναγνωρισμένα](#)), τα 37 [Αποκηρυγμένα](#) ποιήματά του, τα περισσότερα νεανικά, σε ρομαντική [καθαρεύουσα](#), τα οποία αργότερα αποκήρυξε, τα [Κρυμμένα](#), δηλαδή 75 ποιήματα που βρέθηκαν τελειωμένα στα χαρτιά του, καθώς και τα 30 [Ατελή](#), που βρέθηκαν στα χαρτιά του χωρίς να έχουν πάρει την οριστική τους μορφή. Τύπωσε ο ίδιος το 1904 μια μικρή συλλογή με τον τίτλο *Ποιήματα*, στην οποία περιέλαβε τα ποιήματα: *Φωνές, Επιθυμίες, Κεριά, Ένας γέρος, Δέησης, Οι ψυχές των γερόντων, Το πρώτο σκαλί, Διακοπή, Θερμοπύλες, Τα παράθυρα, Περιμένοντας τους βαρβάρους, Απιστία* και *Τα άλογα του Αχιλλέως*. Η συλλογή, σε 100-200 αντίτυπα, κυκλοφόρησε ιδιωτικά.

Το 1910 τύπωσε πάλι τη συλλογή του, προσθέτοντας αλλά επτά ποιήματα: *Τρώες, Μονοτονία, Η κηδεία του Σαρπηδόνα, Η συνοδεία του Διονύσου, Ο βασιλεύς Δημήτριος, Τα βήματα και Ούτος εκείνος*. Και αυτή η συλλογή διακινήθηκε από τον ίδιο σε άτομα που εκτιμούσε. Το τελευταίο αναγνωρισμένο ποίημά του είναι το *Εις τα περίχωρα της Αντιόχειας* που εκδόθηκε το 1933 και το πρώτο τα *Τείχη* (1897).

Το 1935 κυκλοφόρησε στην [Αθήνα](#), με επιμέλεια της Ρίκας Σεγκοπούλου, η πρώτη πλήρης έκδοση των (154) *Ποιημάτων* του, που εξαντλήθηκε αμέσως. Δύο ακόμη ανατυπώσεις έγιναν μετά το 1948.

Ο ποιητής επεξεργαζόταν επίμονα κάθε στίχο, κάποτε για χρόνια ολόκληρα, προτού τον δώσει στην δημοσιότητα. Σε αρκετές από τις εκδόσεις του υπάρχουν διορθώσεις από το χέρι του και συχνά όταν επεξεργαζόταν ξανά τα ποιήματά του τα τύπωνε διορθωμένα.

Θεματολογία

Προτομή του Καβάφη, βρίσκεται στο διαμέρισμά του.

Ο ίδιος είχε κατατάξει τα ποιήματά του σε τρεις κατηγορίες: τα ιστορικά, τα φιλοσοφικά και τα ερωτικά ή αισθησιακά.^{[31][32]}

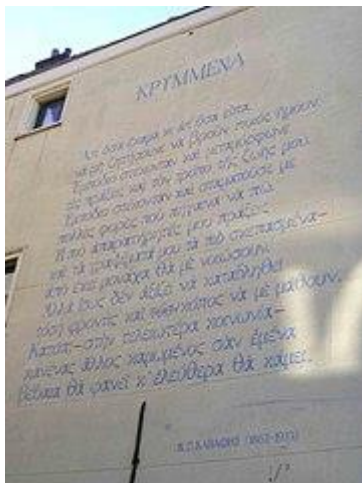
- Τα **ιστορικά ποιήματα** εμπνέονται κυρίως από την [ελληνιστική περίοδο](#), και στα περισσότερα έχει εξέχουσα θέση η [Αλεξάνδρεια](#). Αρκετά άλλα προέρχονται από την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα και το [Βυζάντιο](#), χωρίς να λείπουν και ποιήματα με μυθολογικές αναφορές (π.χ. *Τρώες*). Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι ο Καβάφης δεν εμπνέεται καθόλου από το πρόσφατο ιστορικό παρελθόν, δηλαδή την [επανάσταση του '21](#), αλλά ούτε και από την [κλασική αρχαιότητα](#). Οι περίοδοι που επιλέγει είναι περίοδοι παρακμής ή μεγάλων αλλαγών και οι περισσότεροι ήρωές του είναι "ηττημένοι".
- Τα **αισθησιακά ή ερωτικά** ποιήματα, που είναι τα πιο λυρικά, κυριαρχεί η [ομοφυλοφιλία](#) και θέματα όπως η ανάμνηση και η αναπόληση. Αυτό που προκαλεί τα συναισθήματα δεν είναι το παρόν, αλλά το παρελθόν, και πολύ συχνά ο οραματισμός.
- Τα **φιλοσοφικά** ποιήματα ονομάζονται από άλλους «διδασκτικά». Ο [Ε.Π. Παπανούτσος](#) τα διαίρεσε στις εξής ομάδες: ποιήματα με "συμβουλές προς ομοτέχνους", δηλαδή ποιήματα για την ποίηση, και ποιήματα που πραγματεύονται άλλα θέματα, όπως το θέμα των *Τειχών*, την έννοια του χρέους (*Θερμοπύλες*), της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (*Απολείπειν ο Θεός Αντώνιον*), της μοίρας (*Καισαρίων*) κ.ά.^[33]

Διαχωρίζοντας το ποιητικό του έργο σε φιλοσοφικό, ιστορικό και ηδονικό, στα ποιήματά του αποτυπώνονται το ερωτικό στοιχείο, η φιλοσοφική του σκέψη και η ιστορική του γνώση. Όσον αφορά στα ιστορικά του ποιήματα ιδιαίτερα, οφείλουμε να λάβουμε υπ' όψιν μας ότι τα συνέθεσε βιώνοντας την ατμόσφαιρα μιας πόλης που έγινε κατά το ελληνιστικό της παρελθόν χωνευτήρι λαών και σταυροδρόμι πολιτισμών. Οι ήρωές του είναι γνωστά ιστορικά πρόσωπα ή γεννήματα της φαντασίας του και ο ποιητής αφηγείται στους χαρακτήρες που πλάθει ανθρώπινες συμπεριφορές σημαδεμένες από πρόσκαιρο της επιτυχίας και τη μοίρα που εξουδετερώνει την ανθρώπινη θέληση.

Πόλεις της ανατολικής [Μεσογείου](#) –ιδιαίτερα η Αλεξάνδρεια όπως προαναφέρθηκε– είναι ο τόπος που λαμβάνουν χώρα τα περιστατικά των ποιημάτων και σύμφωνα με το περιεχόμενό τους χαρακτηρίζονται από τους σύγχρονους σχετικά ερευνητές της καθαφικής ποιητικής ως ψευδοϊστορικά, ιστορικοφανή και ιστοριογενή. Τη διαφορετικότητα ανάμεσα στα ιστορικά του ποιήματα επισήμανε ο ίδιος ο ποιητής, χωρίς όμως να τους δώσει ιδιαίτερη ονομασία. Εισηγητής του όρου «ψευδοϊστορικό» είναι ο [Σεφέρης](#) για να διαχωρίσει με αυτόν τα ποιήματα που χρησιμοποιούν το ιστορικό υλικό μεταφορικά, αλληγορικά δημιουργώντας ψεύτικες ιστορίες.^[34] Ο [Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος](#) με τη σειρά του εισηγήθηκε τον όρο «ιστορικοφανή». Εκεί εντάσσει τα ιστορικά ποιήματα, των οποίων τα φανταστικά πρόσωπα εμπλέκονται

σε ιστορικό πλαίσιο που επενδύει την πλοκή. Ο [Μιχάλης Πιερής](#) θεώρησε αναγκαίο τον όρο «ιστοριογενή» για τα ποιήματα που γεννήθηκαν από άμεσο ιστορικό υλικό. Τέλος τα ερωτικά ή αισθησιακά ποιήματα του ηδονικού κύκλου του Καβάφη αποτελούν αναμνήσεις πραγματοποιημένων ή μη ερώτων εκφράζοντας τις πτυχές της ομοφυλοφιλίας του. ^{[35][36][σημ. 1]}

Μορφή και συμβολισμοί

Ποίημα του Καβάφη, *Κρυμμένα*, ζωγραφισμένο σε ένα κτίριο

στο [Λέιντεν](#), [Ολλανδία](#).

Η γλώσσα και η στιχουργική μορφή των ποιημάτων του Καβάφη ήταν ιδιόρρυθμες και πρωτοποριακές για την εποχή. Τα βασικά χαρακτηριστικά τους είναι:

- Ιδιότυπη γλώσσα, μείγμα [καθαρεύουσας](#) και [δημοτικής](#), με ιδιωματικά στοιχεία της [Κωνσταντινούπολης](#).
- Εξαιρετικά λιτός λόγος, με ελάχιστα επίθετα (όσα υπάρχουν έχουν πάντα ιδιαίτερη σημασία, δεν είναι ποτέ συμβατικά, κοσμητικά επίθετα).
- Ουδέτερη γλώσσα, σχεδόν πεζολογική, μακριά από τις ποιητικές συμβάσεις της εποχής. Η γλώσσα δεν αποκαλύπτει τα συναισθήματα.
- Εξαιρετικά σύντομα ποιήματα.
- Ιαμβικός ρυθμός, αλλά τόσο επεξεργασμένος που συχνά είναι δύσκολο να διακριθεί. ^[37]
- [Ομοιοκαταληξία](#) όχι σε όλα τα ποιήματα, ενίοτε χαλαρή και περιστασιακή.
- Ιδιαίτερη σημασία στα [σημεία στίξης](#): παίζουν ρόλο για το νόημα (π.χ. ειρωνεία) ή λειτουργούν ως οδηγίες [απαγγελίας](#) (π.χ. χαμηλόωμα του τόνου της φωνής στις παρενθέσεις).

Το χειρόγραφο του ποιήματός του *Θερμοπύλες*.

Ο Καβάφης λειτουργεί κυρίως μέσω των [συμβόλων](#). Η τέχνη του είναι η συγκέντρωση αρχετύπων, που δίνουν ένα φευγαλέο υπαινικτικό νόημα στο λόγο του. Αντλεί μνήμες από το παρελθόν, και τις αποθέτει στο παρόν, ενίοτε ως προειδοποίηση για τα μελλούμενα. Είναι τέτοια η σχέση του με τη συλλογική ψυχή και τα περιεχόμενά της, που θεωρείται προδρομικός της σχέσης της λογοτεχνίας του 20ού αιώνα με τη συλλογική συνείδηση.^[38]

Ιδιαίτερο στοιχείο της τεχνικής του είναι μία σπάνιας υφής σκηνοθετική ικανότητα αντίστοιχη με αυτήν που συναντάει κανείς στον [πεζογραφικό](#) ή και [θεατρικό](#) λόγο. Άλλο ένα όμως χαρακτηριστικό του συμπληρωματικό του προαναφερόμενου είναι η τάση, μέσω του λόγου του, να υποδύεται περσόνες. Το εν λόγω χαρακτηριστικό δημιουργεί μια πολυεπίπεδη ποίηση αλλά και αινιγματικότητα μιας και είναι συχνά δυσδιάκριτο για τον αναγνώστη να αναγνωρίσει μέσω τίνος προσώπου μιλάει ο ίδιος ο ποιητής και με ποιο ταυτίζεται.

Η συμβολιστική του τάση είναι έντονη και συνδυάζεται με λόγο λιτό αλλά διαχρονικά επίκαιρο. Η ειρωνική διάθεση, αυτό που αποκλήθηκε *καβαφική ειρωνεία* συνδυάζεται με την τραγικότητα της πραγματικότητας, για να καταστεί κοινωνικά διδακτική και οι ηδονιστικοί του προσανατολισμοί ανακατεύονται με κοινωνικές επισημάνσεις. Αναμφίβολα δεν είναι εύκολο να οριοθετήσει κανείς ξεκάθαρα σε θεματικούς κύκλους την ποιητική του Καβάφη. Η ιστορία ανακατεύεται με τις αισθήσεις και το στοχασμό σε μια ενιαία οντότητα, αυτήν πιθανώς που ο ίδιος ο Καβάφης προσδιορίζει ως «ενιαίο καβαφικό κύκλο», αλλά σε κάθε ξεχωριστή περίπτωση, στον αμέσως επόμενο στίχο, η εναλλαγή δικαιώνει όσους χαρακτήρισαν την καβαφική ποίηση [πρωτεύκη](#).^[39]

Κληρονομιά

Το σπίτι-μουσείο του Καβάφη, στην [Αλεξάνδρεια](#).

Κύριο λήμμα: [Οικία - Μουσείο Καβάφη](#)

Το 1926, του απονεμήθηκε το βραβείο Φοίνικας από την κυβέρνηση του [Θεόδωρου Πάγκαλου](#).^[32]

Από τις 16 Νοεμβρίου 1992, το διαμέρισμα του Καβάφη, στην άλλοτε κακόφημη συνοικία του [Αταρίν](#) στην [Αλεξάνδρεια](#), έχει μετατραπεί σε [μουσείο](#). Το μουσείο διαθέτει αρκετά από τα σκίτσα και τα πρωτότυπα χειρόγραφα του Καβάφη, φωτογραφίες και [πορτρέτα](#) του.^{[32][40]}

Το 1996, προβλήθηκε η κινηματογραφική ταινία [Καβάφης](#) ελαφρώς βασισμένη στη ζωή του, με τους [Δημήτρη Καταλειφό](#) και [Βασίλη Διαμαντόπουλο](#) στον ομώνυμο ρόλο και σε σκηνοθεσία [Γιάννη Σμαραγδή](#).^[41]

Το 2004, ο [Σον Κόνερι](#) απήγγειλε την [Ιθάκη](#) του Καβάφη, σε μουσική επένδυση του [Βαγγέλη Παπαθανασίου](#). Αυτή η εκτέλεση κυκλοφόρησε σε CD και συμπεριλήφθηκε στο βιβλίο *Ithaca - A Journey in Colour* της Μισελίν Ροκμπρίν Κόνερι.^{[42][43]}

Σημειώσεις

1. ↑ Ο [Ατανάζιο Κατράρο](#), πρώτος μεταφραστής στα [ιταλικά](#) των ποιημάτων του Καβάφη και προσωπικός του φίλος, γράφει: «*Την ομοφυλοφιλία του Καβάφη τη βαραίνει ένα μεγάλο ερωτηματικό, που χρειάζεται βαθιά συνετή και αντικειμενική μελέτη και δεν αποκλείεται η απόφαση να είναι απαλλακτική. Κανείς δεν μπόρεσε ποτέ να προσκομίσει μια απόδειξη για το αμάρτημα που αποδίδεται στον ποιητή και ποτέ δεν βρέθηκε ανακατεμένος σ' ένα σκάνδαλο.*»

Παραπομπές

1. [Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας](#): (Γαλλικά) [καθιερωμένοι όροι της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας](#). [data.bnf.fr/ark:/12148/cb11909504s](#). Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2015.
2. ↑ [Άλμα πάνω, στο:2.0 2.1 2.2](#) «[Encyclopædia Britannica](#)» (Αγγλικά) [biography/Constantine-P-Cavafy](#). Ανακτήθηκε στις 9 Οκτωβρίου 2017.
3. ↑ [Άλμα πάνω, στο:3.0 3.1 3.2](#) (Αγγλικά) [SNAC](#). [w6xs6bsv](#). Ανακτήθηκε στις 9 Οκτωβρίου 2017.
4. ↑ [Εθνική Βιβλιοθήκη της Γερμανίας](#): (Γερμανικά) [Gemeinsame Normdatei](#). Ανακτήθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 2014.
5. ↑ [Άλμα πάνω, στο:5.0 5.1 5.2](#) [Ιστορικό Αρχείο Ρικόρντι](#). [12871](#). Ανακτήθηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2020.
6. ↑ [Εθνική Βιβλιοθήκη της Γερμανίας](#): (Γερμανικά) [Gemeinsame Normdatei](#). Ανακτήθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2014.
7. ↑ [Hanns-Josef Orthel](#): «[Ferner Gesang](#)» (Γερμανικά) 1997. σελ. 1035.
8. ↑ [LIBRIS](#). 26 Σεπτεμβρίου 2012. [libris.kb.se/katalogisering/hftwrg41080vdaq](#). Ανακτήθηκε στις 24 Αυγούστου 2018.
9. ↑ [CONOR.SI](#). [24684899](#).
10. ↑ [CONOR.SI](#). [32279139](#).
11. ↑ [Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας](#): (Γαλλικά) [καθιερωμένοι όροι της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας](#). [data.bnf.fr/ark:/12148/cb11909504s](#). Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2015.
12. ↑ [Τσεχική Εθνική Βάση Δεδομένων Καθιερωμένων Όρων](#). [ola2003175064](#). Ανακτήθηκε στις 1 Μαρτίου 2022.
13. ↑ «[Κ. Π. Καβάφης - Η Ζωή και το έργο του](#)». [cavafis.comrupress.gr](#). Αρχειοθετήθηκε [από το πρωτότυπο](#) στις 11 Αυγούστου 2017. Ανακτήθηκε στις 5 Αυγούστου 2017.
14. ↑ Παρίδης, Χρήστος. «[Ο μεγάλος Αλεξανδρινός](#)». *Έθνος*. Ανακτήθηκε στις 2 Μαΐου 2014.^{[[νεκρός σύνδεσμος](#)]}
15. ↑ «[Μουσείο Καβάφη: Ο μεγάλος Αλεξανδρινός στην Πλάκα](#)». Αρχειοθετήθηκε [από το πρωτότυπο](#) στις 17 Ιουλίου 2014. Ανακτήθηκε στις 2 Μαΐου 2014.
16. ↑ «[Επόμενη στάση «Καβάφης»: Ο μεγάλος Αλεξανδρινός στα μέσα μαζικής μεταφοράς](#)». *Τα Νέα*. 16 Οκτωβρίου 2013. Αρχειοθετήθηκε από [το πρωτότυπο](#) στις 22 Νοεμβρίου 2015. Ανακτήθηκε στις 2 Μαΐου 2014.
17. ↑ Ράλλη, Νόρα. «[Ο Αλεξανδρινός απέκτησε χρώμα](#)». *Εφημερίδα των Συντακτών*. Ανακτήθηκε στις 2 Μαΐου 2014.
18. ↑ Στρατής Τσίρκας, Ο Καβάφης και η εποχή του, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1983, σελ. 48
19. ↑ Στρατής Τσίρκας, Ο Καβάφης και η εποχή του, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1983, σελ. 47-48
20. ↑ Μαρία Στασινοπούλου, Δημήτρη Δασκαλόπουλος. [Ο Βίος και το Έργο του Κ.Π. Καβάφη](#) (PDF). Μεταίχμιο. σελ. 4. [ISBN 978-960-566-093-2](#). Η πρώτη του κατοικία [του πατέρα

- μου] στην Αλεξάνδρεια ήταν η Maison Zizinia, επί της πλατείας Μωχάμεντ Άλη. Το 1860 μετακόμισε στην Maison Zogheb, επί της οδού Σερίφ Πασά.
21. ↑ Μαρία Στασινοπούλου, Δημήτρης Δασκαλόπουλος. [Ο Βίος και το Έργο του Κ.Π. Καβάφη](#) (PDF). Μεταίχμιο. σελ. 6. [ISBN 978-960-566-093-2](#). Εξούσεν ο Πέτρος-Ιωάννου Καβάφης (ο πατέρας μου) μεγάλα. Το σπιτικό του είχε Γάλλο παιδαγωγό, Αγγλίδα νάρσα, υπηρέτας γραικούς ως τέσσερις πέντε, χώρια Ιταλόν αμαξά κι Αιγύπτιον σεΐση. Τα έπιπλά του, τ' αμάξια του, τ' ασημικά, τα υαλικά ήσαν με λούσο σπάνιο τότε μεταξύ των Γραικών. Η περιουσία του όμως ήταν μικρή και ολίγα άφησεν αποθνήσκοντας. Αλλά εκέρδιζε πολλά και τα εξόδευεν αφθόνως βαστώντας στην κοινωνία υψηλό βαθμό μεγαλεμπόρου.
 22. ↑ Μαρία Στασινοπούλου, Δημήτρης Δασκαλόπουλος. [Ο Βίος και το Έργο του Κ.Π. Καβάφη](#) (PDF). Μεταίχμιο. σελ. 6. [ISBN 978-960-566-093-2](#). Ήταν φίλος του αντιβασιλέως της Αιγύπτου, Ισμαήλ Πασά, ο οποίος του απένειμε το παράσημο Μετζιδιέ (4ης τάξεως). Ήταν από τους ιδρυτές της ελληνικής παροικίας της Αλεξανδρείας (βλ. Τσοκόπουλος,...). Φαίνεται πως δεν έχαιρε ποτέ πραγματικά καλής υγείας. Απέθανε σε ηλικία 56 ετών, τον Αύγουστο του 1870.
 23. ↑ Μαρία Στασινοπούλου, Δημήτρης Δασκαλόπουλος. [Ο Βίος και το Έργο του Κ. Π. Καβάφη](#) (PDF). Μεταίχμιο. σελ. 6. [ISBN 978-960-566-093-2](#). 1872: Η Χαρίκλεια Καβάφη μετακινείται με τα παιδιά της από την Αλεξάνδρεια στο Λίβερπουλ, όπου θα παραμείνει για δύο χρόνια στο 12, Balmoral Road, Fairfield. 1874: Η Χαρίκλεια Καβάφη μετακινείται με τα παιδιά της στο Λονδίνο (15, Queensborough Terrace, Hyde Park). line feed character in |quote= at position 158 ([βοήθεια](#))
 24. ↑ Στρατής Τσίρκας, Ο Καβάφης και η εποχή του, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1983, σελ. 127
 25. ↑ Στρατής Τσίρκας, Ο Καβάφης και η εποχή του, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1983, σελ. 64
 26. ↑ Στρατής Τσίρκας, Ο Καβάφης και η εποχή του, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1983, σελ. 134
 27. ↑ Μαρία Στασινοπούλου, Δημήτρης Δασκαλόπουλος. [Ο Βίος και το Έργο του Κ. Π. Καβάφη](#) (PDF). Μεταίχμιο. σελ. 8. [ISBN 978-960-566-093-2](#). 1879: Η οικογένεια εγκαθίσταται σε διαμέρισμα της λεωφόρου Ραμλίου 32 (τόρα λεωφόρος Ζαγλούλ 15).
 28. ↑ Μαρία Στασινοπούλου, Δημήτρης Δασκαλόπουλος. [Ο Βίος και το Έργο του Κ. Π. Καβάφη](#) (PDF). Μεταίχμιο. σελ. 9. [ISBN 978-960-566-093-2](#). 1881: Είναι βέβαιο πως το σχολικό έτος 1881-2 ήταν μαθητής στο «Λύκειο Ερμής», εμπορική σχολή που διηύθυνε ο Κωνσταντίνος Παπαζής.
 29. ↑ Μαρτυρία του Ιμπραήμ Ελ Καγιάρ, συναδέλφου του στην υπηρεσία αρδεύσεων, Μανώλης Χαλβατζάκης, ["Ο Καβάφης στην υπαλληλική του ζωή"](#) [Αρχειοθετήθηκε](#) 2019-04-17 στο [Wayback Machine](#). , Νέα Εστία, τομ. 76, τχ. 891 (15 Αυγούστου 1964), σελ. 1161-1164
 30. ↑ [«Ο ποιητής που πέθανε τη μέρα των γενεθλίων του»](#). Now24.gr. 29 Απριλίου 2020. Ανακτήθηκε στις 16 Ιανουαρίου 2023.
 31. ↑ Πολίτης, Λ., 2001, *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Μ.Ι.Ε.Τ. Αθήνα εκδ. 11η, 230.
 32. ↑ [Άλμα πάνω, στο:32.0 32.1 32.2](#) [«Κωνσταντίνος Καβάφης: Οι θαυμαστές και οι αντίπαλοί του»](#). ProtoThema. 26 Αυγούστου 2017. Ανακτήθηκε στις 16 Ιανουαρίου 2023.
 33. ↑ Παπανούτσος, Ε. Π. (1985). [Παλαμάς - Καβάφης - Σικελιανός](#). Αθήνα: [Ίκαρος](#). Ίκαρος.
 34. ↑ Πιερής Μ., 2001, *Εισαγωγή στην ποίηση του Καβάφη* , Επιλογή κριτικών κειμένων, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 403.
 35. ↑ Woods, Gregory (1999). A History of Gay Literature, the Male Tradition. Yale University Press. [ISBN 978-0-300-08088-9](#).

36. ↑ ["Cavafy Through the Looking-Glass" by Manuel Savidis](#) [Αρχειοθετήθηκε](#) 2018-06-18 στο [Wayback Machine](#). (Αγγλικά).
37. ↑ [«Διατριβή: Ο ελεύθερος στίχος υπό το πρίσμα της σύγχρονης μετρικολογίας: τα πρώτα ελληνικά ελευθερόστιχα ποιήματα \(1920-1940\) - Κωδικός: 23160»](#). [thesis.ekt.gr](#). Αρχειοθετήθηκε [από το πρωτότυπο](#) στις 21 Μαΐου 2018. Ανακτήθηκε στις 5 Ιουλίου 2017.
38. ↑ Ιλίνσκαγια, Σ., 1983, *Κ. Π. Καβάφης: Οι δρόμοι προς το ρεαλισμό στην ποίηση του 20ού αιώνα*, Κέδρος 3η εκδ. 14.
39. ↑ [Τσίρκας](#), Στρατής (2001). *Ο Καβάφης και η εποχή του*. Αθήνα: Κέδρος.
40. ↑ [«Μουσείο Καβάφη | Ελληνικό Ιδρυμα Πολιτισμού»](#). 3 Απριλίου 2015. Ανακτήθηκε στις 16 Ιανουαρίου 2023.
41. ↑ Smaragdis, Yannis (1997-02-28), *Kavafis*, Alexandros Film, Greek Film Centre (GFC), Greek Television ET-1, ανακτήθηκε στις 2023-01-16
42. ↑ Newsroom. [«Όταν ο Σον Κόνερι απήγγειλε την «Ιθάκη» του Καβάφη \(βίντεο\)»](#). [www.kathimerini.gr](#). Ανακτήθηκε στις 16 Ιανουαρίου 2023.
43. ↑ [«Ithaca - A journey in colour»](#). [www.vangelismovements.com](#). Ανακτήθηκε στις 16 Ιανουαρίου 2023.

Βιβλιογραφία

- Αρσενίου Ελισάβετ, *Κ.Π. Καβάφης: η αξία της ποίησης*. Μεταίχμιο, 2016. [ISBN 9786180305449](#)
- Καπώνης Πάνος, *Πρόσωπα στην ομίχλη*, "Αλεξάνδρεια 2005" σελ. 51, εκδόσεις Απόπειρα, Αθήνα 2012. [ISBN 978-960-537-145-6](#).
- Καραγιάννης, Γεώργιος, *Τα γνωρίσματα της ελληνικότητας και η ποίηση του Κ. Π. Καβάφη*, Τρικαλινά 3 (1983), 109-123.
- Κουτσογιάννη, Στέλλα Κυριάκου. [«Οι θεματικές συλλογές 1905 – 1915 & 1916-1918 του Κ. Π. Καβάφη : Μια θεματική αιτιολόγηση»](#). Διπλωματική εργασία - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλολογίας, 2012.
- Παπαδοπεράκη Ασπασία, *Η μορφή του Κ. Π. Καβάφη*, εισαγωγή Γιώργος Ιωάννου, Αθήνα 1987, Εκδόσεις Μακέδος, σ. 130. 2η έκδοση Αθήνα 2003 Εκδόσεις Παπασωτηρίου.
- Παπαδοπεράκη Ασπασία, *Ο επικούρειος ποιητής Κ. Π. Καβάφης*, Αθήνα, Νοέμβριος 2010, Εκδόσεις Σήμα, 96 σελίδες, [ISBN 978-960-89506-9-6](#).
- Παπανικολάου Δημήτρης, *Σαν κ' εμένα καμωμένοι. Ο ομοφυλόφιλος Καβάφης και η ποιητική της σεξουαλικότητας*, εκδόσεις Πατάκη, 2014